

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560¹

อภิวัฒน์ พินิจสกุล²

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ถือเป็นระบบกฎหมายรูปแบบใหม่ของประเทศไทยถูกนำมาใช้ครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 โดยผู้ร่างรัฐธรรมนูญในช่วงเวลานั้นได้รับแนวคิดมาจากรัฐธรรมนูญของสาธารณรัฐฝรั่งเศส และสาธารณรัฐอิตาลี ซึ่งมีแนวความคิดว่ารัฐธรรมนูญที่ดีควรต้องมีเนื้อหาที่สั้น กระชับ และบรรจุเฉพาะหลักการและเนื้อหาที่มีความสำคัญเท่านั้น ส่วนเรื่องที่เป็นรายละเอียดให้นำไปบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ และต้องการให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายที่มีลำดับศักดิ์สูงกว่าพระราชบัญญัติธรรมดา แต่ปรากฏว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ตราขึ้นในช่วงเวลานั้นไม่มีสิ่งใดที่จะบ่งชี้ว่ามีความพิเศษแตกต่างไปจากพระราชบัญญัติธรรมดา ประกอบกับศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ตราขึ้นในช่วงเวลานั้นมีลำดับศักดิ์เท่ากับพระราชบัญญัติธรรมดา พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญในช่วงเวลานั้นจึงมีสถานะเป็นเพียงกฎหมายธรรมดาเท่านั้น ต่อมาเมื่อมีการยกร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 จึงได้มีการถกเถียงและออกแบบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญรูปแบบใหม่ โดยให้ความสำคัญเป็นพิเศษในเรื่องที่เกี่ยวกับกระบวนการตรา เริ่มจากบัญญัติกระบวนการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเป็นพิเศษแตกต่างหากจากกระบวนการตราพระราชบัญญัติธรรมดา การกำหนดให้ใช้การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญโดยระบบบังคับที่ต้องส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญก่อนประกาศใช้เสมอ ส่งผลให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ตราขึ้นภายใต้กระบวนการที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มีสถานะทางกฎหมายที่สูงกว่าพระราชบัญญัติธรรมดา

อย่างไรก็ดี ต่อมาได้มีการยกร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่และประกาศใช้มาจนถึงปัจจุบัน คือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้เปลี่ยนแปลงกระบวนการตราพระราชบัญญัติ

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ประเสริฐ ตันศิริ และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.กัลยา ตันศิริ และ รองศาสตราจารย์ ดร. ปภาศรี บัวสวรรค์

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ประกอบรัฐธรรมนูญในสาระสำคัญหลายประการ เช่น ปรับเปลี่ยนบทบาทของศาลและองค์กรอิสระจากที่เคยเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับองค์กรของตนได้เองมาเป็นองค์กรผู้ให้ข้อเสนอแนะแก่คณะรัฐมนตรีในการเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ การกำหนดให้การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญต้องกระทำร่วมกันของที่ประชุมรัฐสภาจากเดิมที่เคยพิจารณาแยกกันระหว่างสภาผู้แทนราษฎรกับวุฒิสภา และที่สำคัญคือการกำหนดลักษณะบังคับให้แก่วุฒิสภาว่าหากรัฐสภาพิจารณาไม่แล้วเสร็จภายใน 180 วัน ให้ถือว่ารัฐสภาให้ความเห็นชอบ นอกจากนี้ ได้เพิ่มบทบาทให้แก่ศาลฎีกาสาธรณธรรมนูญ และองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้อง ในการทักท้วงและให้ความเห็นต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว โดยรัฐสภามีหน้าที่ต้องส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ได้รับความเห็นชอบแล้วไปให้องค์กรดังกล่าวภายใน 15 วันเพื่อให้ความเห็น และประการสุดท้าย การกลับมาใช้ระบบการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญด้วยระบบทางเลือกโดยรัฐสภาจะส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญก่อนประกาศใช้หรือไม่ก็ได้

แม้ว่ากระบวนการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้แก้ไขหลักการเดิมและเพิ่มเติมหลักการใหม่หลายประการ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าหลักการที่เปลี่ยนแปลงไปจะทำให้กระบวนการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญมีความสมบูรณ์แบบเพราะหลักการใหม่ดังกล่าวได้ก่อให้เกิดปัญหาใหม่ตามมาอีกหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางปฏิบัติและปัญหาทางทฤษฎี ได้แก่

ประเด็นปัญหาที่หนึ่ง ปัญหาเกี่ยวกับผู้มีสิทธิเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ เนื่องจากรัฐธรรมนูญได้สร้างเงื่อนไขในการเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญของคณะรัฐมนตรี โดยกำหนดให้การเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญของคณะรัฐมนตรีต้องกระทำโดยข้อเสนอแนะของศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ และองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ เพื่อต้องการแก้ปัญหาเรื่องฝ่ายตุลาการและองค์กรอิสระสามารถเสนอกฎหมายได้เองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักการแบ่งแยกอำนาจ แต่จากการศึกษาพบว่า หลักเกณฑ์ดังกล่าวไม่ได้มีผลเป็นการตัดสิทธิฝ่ายตุลาการและองค์กรอิสระออกจากกระบวนการริเริ่มเสนอกฎหมายแต่อย่างใด เพราะเป็นเพียงการเปลี่ยนแปลงรูปแบบจากที่เคยเสนอได้เองโดยตรงเป็นการเสนอผ่านคณะรัฐมนตรีเท่านั้น ซึ่งสามารถทำได้อยู่แล้วในกระบวนการตรากฎหมายปกติ ดังนั้น การเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญของคณะรัฐมนตรีที่ต้องกระทำโดยข้อเสนอแนะของศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ และองค์กรอิสระ

ที่เกี่ยวข้อง ก็ยังคงขัดต่อหลักการแบ่งแยกอำนาจ ซึ่งเป็นปัญหาทางทฤษฎีที่สำคัญ นอกจากนี้ ภายใต้หลักเกณฑ์การเสนอร่างกฎหมายดังกล่าวมีผลทำให้คณะรัฐมนตรีไม่สามารถเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญได้อย่างอิสระโดยลำพัง เพราะมีความผูกพันที่ต้องกระทำโดยข้อเสนอแนะของศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ และองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องเท่านั้น อันเป็นการจำกัดอำนาจฝ่ายบริหารในการเสนอร่างกฎหมายต่อรัฐสภา และโดยที่การเสนอร่างกฎหมายของฝ่ายบริหารโดยคณะรัฐมนตรีนั้นเป็นเครื่องมือสำคัญในการถ่วงดุลและคานอำนาจกับฝ่ายตุลาการ เมื่อคณะรัฐมนตรีไม่สามารถใช้เครื่องมือดังกล่าวถ่วงดุลฝ่ายตุลาการ โดยเฉพาะศาลรัฐธรรมนูญได้ ย่อมทำให้ฝ่ายตุลาการมีแนวโน้มที่จะมีอำนาจมากกว่าอำนาจฝ่ายอื่น ๆ และส่งผลทำให้สมดุลระหว่างอำนาจทั้งสามฝ่ายเสียสมดุลไป

ประเด็นปัญหาที่สอง ปัญหาการกำหนดเวลาและลักษณะบังคับในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญของรัฐสภา โดยให้ถือว่ารัฐสภาให้ความเห็นชอบหากพิจารณาไม่แล้วเสร็จภายใน 180 วัน จากการศึกษาพบว่า หลักเกณฑ์ดังกล่าวอาจไม่สามารถสร้างประกันได้ว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายที่มีความสำคัญจะได้รับการพิจารณาด้วยความละเอียดรอบคอบ เพราะระยะเวลาที่กำหนดไว้เป็นเพดานขั้นสูงและกำหนดขึ้นเพื่อเร่งรัดการพิจารณาเท่านั้น ทำให้รัฐสภาต้องพิจารณาร่างกฎหมายภายใต้ความกดดันของกรอบเวลาและอาจไม่ได้ศึกษาและวิเคราะห์ผลกระทบอย่างรอบด้าน ซึ่งอาจเป็นการบีบคั้นให้รัฐสภาโดยฝ่ายการเมืองต้องชิงลงมติคว่ำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเสียก่อนที่จะครบกำหนดเวลา เพื่อป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการพิจารณาที่ไม่รอบคอบและเพื่อป้องกันไม่ให้ลักษณะบังคับของรัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับ ซึ่งจะส่งผลให้ระยะเวลาในการพิจารณาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญต้องล่าช้าออกไป นอกจากนี้ ลักษณะบังคับดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อความศักดิ์สิทธิ์แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั่นเอง เพราะไม่ใช่กฎหมายที่ตราขึ้นโดยความเห็นชอบของสมาชิกสภาผู้แทนของประชาชนอย่างแท้จริง

ประเด็นปัญหาที่สาม ปัญหาเกี่ยวกับการก้าวล่วงแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา โดยการกำหนดให้รัฐสภามีหน้าที่ต้องส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ให้ความเห็นชอบแล้วไปยังศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ และองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ความเห็น อันเป็นการก้าวล่วงกระบวนการตรากฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติ นอกจากนี้ การพิจารณาร่างกฎหมายของรัฐสภาเป็นเรื่องทางการเมืองโดยแท้ เมื่อรัฐสภามีมติอย่างไรก็ควรจะต้องยุติตามนั้น การที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้รัฐสภาต้องส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้วไปให้ฝ่ายตุลาการและองค์กรอิสระตรวจสอบอีกชั้นหนึ่ง จึงเป็นการเอาอำนาจตุลาการเข้ามายุ่งเกี่ยวในแดนอำนาจทางการเมืองโดยแท้

ประเด็นปัญหาที่สี่ ปัญหาเกี่ยวกับการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญด้วยระบบทางเลือก ซึ่งอาจทำให้ไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นสอดคล้องกับหลักการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้หรือไม่ เนื่องจากรัฐธรรมนูญจะกำหนดเนื้อหาสาระของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญไว้ว่าจะต้องมีเนื้อหาเรื่องใดบ้าง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจึงมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากพระราชบัญญัติธรรมดา คือ นอกจากจะต้องไม่มีเนื้อหาที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแล้วยังต้องสอดคล้องกับหลักการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ด้วย ดังนั้น การใช้ระบบตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญด้วยระบบทางเลือก หากฝ่ายการเมืองไม่ยื่นคำร้องขอให้ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ย่อมไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นสอดคล้องกับหลักการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้หรือไม่ และแม้ว่าอาจจะขอให้ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญภายหลังประกาศใช้ได้ แต่การตรวจสอบภายหลังประกาศใช้เป็นการตรวจสอบในเนื้อหาเท่านั้น ไม่สามารถตรวจสอบย้อนไปถึงกระบวนการตราได้ เพราะการตรวจสอบกระบวนการตรารัฐธรรมนูญกำหนดไว้โดยเฉพาะในมาตรา 148 ว่าต้องกระทำก่อนประกาศใช้เป็นกฎหมายเท่านั้น และการตรวจสอบภายหลังประกาศใช้อาจก่อให้เกิดความยุ่งยากตามมาหากมีการดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นไปแล้ว แต่ต่อมาศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

จากการศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ผู้ศึกษาเห็นว่าสมควรปรับปรุงกระบวนการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้สอดคล้องกับแนวคิดในการสร้างหลักกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ แต่ในขณะเดียวกันก็สามารถรักษาคุณภาพระหว่างอำนาจอธิปไตยตามหลักการแบ่งแยกอำนาจ การถ่วงดุลและคานอำนาจ ตลอดจนบทบาทหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้อง อันเป็นหลักการพื้นฐานที่สำคัญในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยได้ จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับผู้สิทธิเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

สมควรแก้ไขหลักเกณฑ์เกี่ยวกับผู้มีสิทธิเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ โดยตัดบทบาทของฝ่ายตุลาการและองค์กรอิสระ ไม่ให้ศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ และองค์กรอิสระ เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางนิติบัญญัติกับรัฐสภา เพื่อให้เป็นไปตามหลักการแบ่งแยกอำนาจ และตัดข้อจำกัด

การเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญของคณะรัฐมนตรี โดยเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ดังนี้

ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

“มาตรา 131 ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจะเสนอได้ก็แต่โดย

(1) คณะรัฐมนตรี

(2) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาผู้แทนราษฎร”

2. ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดลักษณะบังคับในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญของรัฐสภา

สมควรยกเลิกหลักเกณฑ์เกี่ยวกับระยะเวลาและลักษณะบังคับในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญของรัฐสภา เพื่อให้รัฐสภามีเวลาพิจารณาร่างกฎหมายที่มีความสำคัญอย่างเพียงพอและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบได้อย่างรอบคอบ และเพื่อให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายที่มีความศักดิ์ได้รับความเคารพและปฏิบัติตามจากประชาชน จากการเป็นกฎหมายที่ได้รับความเห็นชอบโดยชัดแจ้งและโดยความสมัครใจของรัฐสภา

3. ปัญหาเกี่ยวกับการก้าวล่วงการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา

สมควรยกเลิกกระบวนการส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้วไปให้ศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ และองค์กรอิสระ เพื่อให้ความเห็นและทักท้วง เพื่อให้ความเคารพกับอำนาจของรัฐสภาในฐานะองค์กรที่มีความชอบธรรมทางประชาธิปไตยมากที่สุด และเพื่อไม่ให้ฝ่ายตุลาการเข้ามามีความสัมพันธ์หรือขัดขวางกระบวนการทางนิติบัญญัติของรัฐสภา ซึ่งจะส่งผลให้อำนาจทั้งสามฝ่ายสามารถใช้อำนาจแยกจากกันได้อย่างแท้จริง และสามารถรักษาสมดุลระหว่างอำนาจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ปัญหาเกี่ยวกับการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

สมควรกลับไปใช้ระบบการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญโดยระบบบังคับ ดังที่เคยใช้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ซึ่งจะมีผลทำให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญต้องถูกตรวจสอบทั้งเนื้อหา กระบวนการตรา และกรอบที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ และสามารถ

ป้องกันปัญหาและความยุ่งยากจากกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญภายหลังประกาศใช้ได้ นอกจากนี้ ยังเป็นการแสดงออกถึงความแตกต่างอย่างชัดเจนระหว่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญกับพระราชบัญญัติธรรมดา

จากข้อเสนอแนะข้อ 2. ถึงข้อ 4. จึงเสนอแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกระบวนการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ดังนี้

ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

“มาตรา 132 การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญของที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาให้กระทำเป็นสามวาระ ดังต่อไปนี้

(1) การออกเสียงในวาระที่หนึ่งขึ้นรับหลักการ และในวาระที่สองขึ้นพิจารณาเรียงลำดับมาตรา ให้ถือเสียงข้างมากของแต่ละสภา

(2) การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สาม ต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการที่จะให้ออกใช้เป็นพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญมากกว่ากึ่งหนึ่งของสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของรัฐสภา

เมื่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญแล้ว ก่อนนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ให้ส่งศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญซึ่งต้องกระทำไปแล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่วินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใดมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ให้ข้อความที่ขัดหรือแย้งนั้นเป็นอันตกไป หรือกรณีที่วินิจฉัยว่าข้อความดังกล่าวเป็นสาระสำคัญหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตราขึ้นไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันตกไป

กรณีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลทำให้ข้อความที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญเป็นอันตกไปตามวรรคสอง ให้ส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นกลับคืนสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเพื่อพิจารณาตามลำดับ ในกรณีเช่นว่านี้ ให้รัฐสภาพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อมิให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญได้ โดยมติในการแก้ไขเพิ่มเติมให้ใช้คะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของรัฐสภา”

บทบัญญัติลักษณะดังกล่าว จะทำให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญมีลักษณะพิเศษและแตกต่างกับพระราชบัญญัติธรรมดาที่ชัดเจนในประการสำคัญ คือ เป็นกฎหมายที่ได้รับการพิจารณาจากที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา และต้องถูกตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญก่อนประกาศใช้เสมอ เพื่อรักษาขอบเขตเนื้อหาให้อยู่ในกรอบของรัฐธรรมนูญตามหลักการเป็นกฎหมายเสริมหรือขยายความรัฐธรรมนูญ

ขณะเดียวกันก็สามารถรักษาดุลยภาพระหว่างอำนาจอธิปไตยตามหลักการแบ่งแยกอำนาจ หลักการถ่วงดุล และคานอำนาจ ตลอดจนบทบาทหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้อง อันเป็นหลักการพื้นฐานที่สำคัญในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

เอกสารอ้างอิง

นันทวัฒน์ บรมานันท์. กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญฝรั่งเศส : ข้อคิดเพื่อการปรับปรุงกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญไทย. กรุงเทพมหานคร : สถาบันนโยบายการศึกษา, 2541.

สมคิด เลิศไพฑูรย์. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), 2538.

วิชราพร ยอดมิ่ง. กระบวนการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิตสาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.

อมร จันทรสมบูรณ์. รวมบทความเกี่ยวกับโครงสร้างและกลไกทางกฎหมายของรัฐธรรมนูญในทัศนะของ ศ.ดร.อมร จันทรสมบูรณ์. กรุงเทพฯ : สถาบันนโยบายศึกษา, 2538.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. ความมุ่งหมายและคำอธิบายประกอบรายมาตรา ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, 2562.